

THESES

QUAS,

VENIA AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ;
STIPENDIARIIS AD ACAD. ABOËNSEM EXAMINANDAS

EXHIBET

Mag. JOH. HENR. FATTENBORG,

Litterat. Orient. Profesfor. P. & O.

Stipendiariorum h. a. Inspector,

RESPONDENTE

JOHANNE FREDRICO ELFVING,

Stip. Publ. Nylando.

In Auditorio Philos. die II Dec. MDCCCXXVI.

h. a. m. c.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIORUM.

Thesis I.

Una cum gregibus per pascua hilariores quidem olim errasse Musas
svaviter canentes, permulta testantur canæ antiquitatis monumen-
ta, at domicilia certa semper quæsisse severiores illarum sorores, omnis
ævi docet historia, quemadmodum etiam harum ingenia moresque talia
poscunt,

Thes. II.

Quod cum intelligeret suo tempore sapiens legum conditor Mo-
ses, omnium primo in civitate Israëlita constituenda aditus est, ut
rudes incultasque popularium tribus a nomadicæ vitæ genere, cui a
prima origine deditæ fuerant, variis novis abduceret institutis, quo sic,
tentoriiis relictis, errabundum vitæ morem fixis cum sedibus & agrorum
cultura commutarent.

Thes. III.

Sed quamquam verum sit, magnum huncce & in multis admiran-
dum Virum, tum laudato jam consilio, quod quantum regionum, quas
post obitum illius armis occupaverunt Israëlita, natura permisit, poste-
rior perfecit ætas, tum etiam permultis aliis in nova republica ordinan-
da legibus prudenter sancitis, certa firmaque ingeniorum & artium scien-
tiarumque indies crescendæ culturæ fundamenta posuisse, ex altera ta-
men parte negari vix potest, e præcipuis singularis ejusdem Legislatoris
constitutionibus id profectum esse, ut cum ab antiquissimis temporibus
civitatem exactissimis legibus ordinatam haberent Abrahami nepotes,
nunquam tamen ad cultum illum politumque, tum studiorum artiumque,
tum morum vitæque statum, quem Græci assecuti sunt & Romani, se-
met evehere valerent.

Thes. IV.

Cujus rei cum e legibus Mosaicis plures depromi possint causæ,
quoniam exiguum hujus plagulæ spatium disputationis brevitate nobis
njongit, duas tantummodo, utpote præcipuas, significasse juvat, alte-
ram scilicet, Theocraticam reipublicæ regendæ formam, eique subjun-
ctam collegii sacerdotalis auctoritatem, alteram vero, absolutam fere
gentis Israëlita ab omnibus aliis populis dissociationem,

Thef. V.

Quod enim primum ad Theocratiam in universum attinet, ita certe comparata est, ut aut semet ipsa, cum semina sui ipsius interitus in se contineat, dissolvat, aut si durat, omnem feliciorē et utiliorē vitæ socialis mutationem & continuam humanitatis ad perfectiorem statum progressionem, quam diu perstare valet, vehementer impediāt, aut potius omnino excludat. Ad altiora igitur & meliora, quam quæ inventa jam & explorata sunt tendendi propensione studioque, quod menti humanæ benignissimus totius naturæ Auctor iniecit, contraria est, omnis theocratica regiminis forma; quippe quoniam terminum, ultra quem nec fas nec jus est prodire, accurate definivit, & qui apud Hebræos illam transiit, deprehensus gehennæ erat semper filius. — Neque sacerdotale imperium, quale Moles in civitate Israëlita constituit, ejusque sine ope & ministerio ipsa Theocratia consistere nequit, eadem incommoda non comitantur. Licet enim concedendum sit, quamdiu infantie incunabula nondum reliquerant gentes nationesque, sed maxima illarum pars, aut silvas venabulis pervagabatur, aut armentorum sequebatur errores, tamdiu tutoribus earundem viris, quo incultam turbam imperio premere valerent, necesse fuisse, ut singularem & a profana plebe distinctam instituerent societatem, cui Religionis demandaretur cura, cujus in gremio sparsæ & ut tum erant, simplicissimæ rerum notitiæ & vivendi regulæ, experientia tantummodo comparatæ, aservarentur, & quantum fieri licuit novis incrementis aufererent, e cujus sinu voluntatis divinæ prodirent præcones & interpretes, cujusque tandem sodalitium illa lege conclusum teneretur, ut quicquid abstrusius & sublimioris doctrinæ didicerant patres, id filiis solummodo traderent; nemo tamen negabit, tale inventum, in quacunque civitate, simul atque ipsa natio ex ephebis exierit & ad artium scientiarumque culturam transire parata sit, valde noxium fieri, tantumque humanitati ulterius excolendæ inferre detrimenti, quantum ad primam ruditatem depellendam secum tulerit adjumenti & utilitatis.

Thef. VI.

Deinde vero, quantum incrementis culturæ in gente Hebræa per multa illa instituta obfecerint & præcepta, quibus suis civibus omnem familiariorem usum, omneque propius commercium cum exteris hominibus & nationibus interdixerat Moles, facile intelligi potest. Quantum etenim est, quod sibi met ipsis relictis singuli, aut homines aut populi, in humanitate excolenda efficere queant? Ad unam domum, ad eandem familiam totum pertinet genus humanum, quoties de artium scientiarum cultura atque de gente quadam illarum adjumento expolienda cogitatur. Quicquid in difficili hacce re perficienda, sive ab indigenis & amicis, sive ab exteris & hostibus, jam inventum est, aut in posterum repertum erit, omnibus populis commune est bonum, & prudentissime certe illi

agunt legum conditores, qui civibus, ut libere his utantur bonis eaque in utilitates suas convertant, quoties sic jubet usus, permittant. At omnium fere humanarum & certe divinarum rerum scientiam suo in codice absolutam & conclusam voluit sancivitque Moses, eique quidquam addere, aut præcepta illius mutare, religio erat; nam quicquid statuerat, חקת עולם לדרתם מאח בני ישראל (Exod. XXVII. 21.) esse debuit.

Thef. VII.

Ex his vero legum Mosaicarum præscriptis plures præjudicatæ ortæ sunt apud Israëlitas opiniones, quæ viam ad politiores tum ingeniorum, tum reipublicæ cultum statumque illis obstruxerunt; quarum tamen omnium nulla fuit perniciosior, quam immodica illa sui suarumque rerum admiratio atque hinc enata immoderata superbia, qua occæcati ductique suam nationem regionemque, suosque mores & sua instituta summum sempiternumque omnium rerum præstantissimarum esse apicem ac perenne complementum gloriabantur, omnes vero alios totius terræ populos maximo fastu contemnebant, & quicquid apud illos erat bonum, honestum atque utile summa cum despicatione fastidientes rejiciebant. At insolentis hujus arrogantiae graves quoque, uti fieri solet, dederunt poenas. Quæ enim dominam populorum prædicaverat se fore futuram, gens Israëlitis, non ipsa adeo longis intervallis plena est libertate usa; et quamquam captivitas Babylonica nationem corruptissimam de novo educaverat & quodammodo emendaverat, gliscientibus tamen postea veteribus vitiis, internecioni & ruinæ tandem iterum ita data fuerunt postremæ civitatis reliquæ, ut Messiam quandam, illas olim collecturum, frustra expectare videantur per totum orbem terrarum ultro citroque dispersi Judæi. Stante vero republica, quod ad scientiarum litterarumque humaniorum cultum attinet, ultra posseos ævum, graviorum studiorum ætati prævium, haud longe penetrare valuerunt Abrahami posterii. Philosophia enim illorum sparsas quasdam tantummodo vivendi regulas, ænigmatum sæpiusculè involucris reconditas, comprehendebat; in politica prudentia ultra Moysen nihil sapuerunt; ipsa lingua Hebræa, qualem illam ipse idem civitatis stator finxerat & stabiliverat, talis fere, aut certe haud multum mutata usque ad interitum suum mansit: Historia ad gentis tantummodo fata enarranda compulsæ fuit; licetque sacerdotum collegium litterarum cognitione supra vulgus semet evexerat, nunquam tamen in interiora scientiarum penetralia intrare valuit, & quicquid scivit, intra collegii parietes caute retinuit.
